การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

STUDY OF LEARNING OUTCOMES NEEDS AND GUIDELINES FOR STUDENT DEVELOPMENT ACCORDING TO LEARNING OUTCOMES AT THE GRADUATE PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION SCHOOL OF EDUCATION UNIVERSITY OF PHAYAO

[1]สรญา จรัสโสภาสิทธิ์, [2]สันติ บูรณะชาติ และ [3]โสภา อำนวยรัตน์

[1]Soraya Jaratsopasit [2]Santi Buranachart and [3]Sopa Umnuayrat

[1]มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย

[1]University of Phayao, Thailand

[1]sorraya.ng@up.ac.th, [2]santi.bu@up.ac.th, [3]sopa.am@up.ac.th,

Received: October 26, 2024; **Revised** :November 13, 2024; **Accepted** :December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 196 คน และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

[1] นิสิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

[3] รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษา จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ อยู่ในลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะ ด้านลักษณะบุคคล และด้านจริยธรรม 2) แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล โดยมีแนวทางประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาตามแนวทางการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE) ต่อไป

คำสำคัญ : การประเมินความต้องการจำเป็น; ผลลัพธ์การเรียนรู้; แนวทางการพัฒนาผู้เรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to assess the needs of the learning outcomes of the graduate program, School of Education, University of Phayao and 2) to study guidelines for student development according to learning outcomes of the graduate program, School of Education, University of Phayao The sample group was used to assess the needs learning outcomes of Master's degree program in educational administration, 196 people, and doctoral program in educational administration, 47 people. Questionnaires were used for collecting data and analyzed by using mean, standard deviation and the priority needs index (PNI). A group of informants in the study of student development guidelines according to the learning outcomes of the master program in educational administration, 10 people, and doctoral program, 12 people. The tools used were a focus group discussion form. The data were analyzed by content analysis. The results of the research found that 1) there was a need for knowledge, ranked first, followed by skills, personal characteristics, and ethics 2) Guidelines for student development according to learning outcomes in 4 areas: knowledge, skills,

ethics, and character, there were teaching and learning, measurement and evaluation. The findings from this research will be useful for improving and developing the graduate curriculum in the field of educational administration according to outcome-based education (OBE)

Keywords : needs assessment; learning outcomes; guidelines for student development

บทนำ

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ได้บัญญัติถึงการจัดการอุดมศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ 2) พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 3) ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษาและต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคล และการศึกษาตลอดชีวิต (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2566)

การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE) เป็นการศึกษาที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความสามารถ และเจตคติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เน้นความยืดหยุ่นทั้งรูปแบบการเรียนรู้ การวัดผล และเวลา โดยมีจุดเด่นสำคัญคือการออกแบบการเรียนรู้ไปสู่นักเรียนโดยเน้นเป้าหมายเป็นหลัก มีการปรับกระบวนทัศน์เก่าไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยที่กุญแจสู่ความสำเร็จคือความชัดเจนของเป้าหมาย การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เตรียมผู้เรียนให้พร้อมในการเรียนรู้ ผู้เรียนทุกคนมีความยืดหยุ่นและอิสระในการเรียนรู้ในแบบของตน ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และช่วยเตรียมผู้เรียนสำหรับการจ้างงานในอนาคต (สมชาย เทพแสง, กัญมณีญา นฤโฆษกิตติกีรติ และอัจฉริยา เทพแสง

, 2566) ในกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ได้ให้นิยามของผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ว่า เป็นผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงาน ระหว่างการศึกษา และในข้อ 13 เพื่อประโยชน์ในการสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพผลลัพธ์การเรียนรู้จริงของทุกหลักสูตรการศึกษา ในแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และติดตามประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าว ที่สามารถติดตามตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2566)

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ปัจจุบันเป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ยังไม่ได้พัฒนาตามแนวการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE) ดังนั้นเพื่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามแนวทางการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามหลักสูตร สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ส่วนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน ประกอบด้วย นิสิต ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต และอาจารย์ผู้สอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เก็บรวบรวมข้อมูลโดย จัดส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) โดยใช้ระยะเวลาตอบกลับภายใน 1 เดือน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้สูตรดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI modified) ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2562, หน้า 279)

ส่วนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยการสอบถามความคิดเห็นของประชากร จำนวน 47 คน ประกอบด้วยนิสิต ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิตและอาจารย์ผู้สอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้สูตรดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI modified) ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2562, หน้า 279)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ส่วนที่ 1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อระดมความคิดเห็นของนิสิต ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิตและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนา

กลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มถึงผู้มีส่วนได้เสียทางไปรษณีย์พร้อมแนบประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ประสานผู้มีส่วนได้เสียเพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางโทรศัพท์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อระดมความคิดเห็นของนิสิต ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มถึงผู้มีส่วนได้เสียทางไปรษณีย์พร้อมแนบประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ประสานผู้มีส่วนได้เสียเพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางโทรศัพท์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

จากการประเมินความต้องการจำเป็นและการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ พบว่า มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบไปด้วย จิตวิญญาณ อุดมการณ์ของผู้บริหาร ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ การจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา และการบริหารการศึกษา และความเป็นพลเมืองโลกในยุคดิจิทัล ความรู้ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบไปด้วย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้จัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ การบริหารความเสี่ยงและความขัดแย้ง ปฏิสัมพันธ์และการพัฒนาเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้นำ ภาวะผู้นำ การ

บริหารงานระบบเครือข่าย ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษา และการบริหารการศึกษา ประกอบไปด้วย การบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพและความเป็นเลิศ การบริหารองค์การ สำนักงานและองค์คณะบุคคล ทฤษฎี หลักการ กระบวนการและหน้าที่ในการบริหาร การบริหารงานธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ การวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การบริหารงานบุคคล นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การโค้ชชิ่ง และหลักจิตวิทยาในการบริหาร ความรู้ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย การประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและการสอนเสริม ความรู้ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน ประกอบไปด้วย การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้รู้จักการจัดการและคิดเป็น การบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน การบริหารจัดการให้เกิดการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

1.2 ด้านทักษะ พบว่า มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย การคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ เพื่อสร้างความรู้ใหม่เชิงวิชาการหรือวิชาชีพ การคิดสร้างสรรค์ การเป็นผู้ประกอบการ การคิดเชิงวิพากษ์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ การร่วมมือ รวมพลัง การสร้างความรู้ในการปฏิบัติ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การแสดงเหตุผล การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การมีทักษะการทำงานที่หลากหลาย การเป็นผู้นำ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ สำหรับการบริหาร ทักษะการวางแผน การบริหารเวลา การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การประสานงาน การตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจ และการสอนงาน

1.3 ด้านจริยธรรม พบว่า มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ การประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ และแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ การไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การมีความรัก เมตตา โอบอ้อมอารี เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า การไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ การให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่

โดยมิชอบ การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ การมีความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และมีจิตสาธารณะ การยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพ การคิดเชิงบวก ภายใต้กรอบของกฎหมาย และการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนา

1.4 ด้านลักษณะบุคคล มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะบุคคลทั่วไป พบว่า มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย มีการสื่อสารที่ดี มีความเป็นมิตร และมีเสน่ห์ มีสุนทรียภาพ มีจินตนาการ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ มีลักษณะเป็นคนช่างสังเกต มีความพอเพียง มีความเท่าเทียมกันในสังคม มีการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล เป็นแบบอย่างได้ มีความเป็นผู้ประกอบการ มีค่านิยมยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบ มีการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความรู้เท่าทันสื่อ มีความเชื่อมั่นในตนเอง การคิดเชิงบวก จิตสาธารณะ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และการตระหนักรู้ในตน ด้านลักษณะบุคคลตามวิชาชีพ พบว่า มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย มีความคิดเป็นระบบ มีความรู้ดิจิทัล มีความรอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วน มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกล้าตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล มีความเป็นนักบริหารจัดการ มีการทำงานเป็นทีม มีบุคลิกภาพดี มีความคิดเชิงตรรกะ มีความกล้าแสดงออก มีความอดทนในการทำงานตามวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการยอมรับความแตกต่างในสังคม ความเสียสละ อุทิศตนให้กับองค์กร และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) มีแนวทางพัฒนาผู้เรียน ตามกลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน Research-based Learning (RBL) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (PBL) การนำกรณีศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือจากบุคคลต้นแบบ (Role Model) การพัฒนาองค์ความรู้ผ่านผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ

มาร่วมแชร์ประสบการณ์ การสะท้อนความคิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การสะท้อนผลกลับจากการเรียนหรือการฝึกประสบการณ์ การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การทำรายงาน การนำเสนองาน และการนำเสนอวิสัยทัศน์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมของนิสิต เพื่อนนิสิต และอาจารย์ผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำเครื่องมือหรือแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล เช่น การใช้ Rubrics Score การรับฟังความคิดเห็น และการใช้ Applications หรือ Platform online มาประยุกต์ใช้ ด้านทักษะ (Skills) มีแนวทางพัฒนาผู้เรียน ตามกลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การใช้กรณีศึกษา (Case Study) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา การกำหนดสถานการณ์หรือสภาพปัญหาให้นิสิตได้ฝึกทักษะแก้ไขปัญหา หรือทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดอบรมโดยวิทยากรเฉพาะด้าน โดยมีการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การทดสอบทักษะการปฏิบัติจากการปฏิบัติงานจริง การประเมินผลงานหรือชิ้นงานจากการทำงานกลุ่ม หรืองานรายบุคคล การประเมินการฝึกทักษะจากการปฏิบัติจริง ประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านจริยธรรม (Ethics) มีแนวทางพัฒนาผู้เรียน ตามกลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การให้แนวทางการพัฒนาจริยธรรมด้วยตนเอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาจากสื่อสังคมออนไลน์ และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (Role Model) เป็นต้น การศึกษาจากกรณีศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การทดสอบ การสัมภาษณ์ การติดตามและสังเกตพฤติกรรม การศึกษาและสังเกตสถานการณ์จริง และจัดทำรายงาน และด้านลักษณะบุคคล (Character)

2.2 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) มีแนวทางพัฒนาผู้เรียนตามกลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน Research-based Learning (RBL) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (PBL) การนำกรณีศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือจากบุคคลต้นแบบ (Role Model) การพัฒนาองค์ความรู้ผ่านผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมาร่วมแชร์ประสบการณ์ การสะท้อนความคิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทาง Active Learning การจัดสัมมนาโดยวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาหรือการวิจัย โดยมีการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

การสะท้อนผลกลับจากการเรียนหรือการฝึกประสบการณ์ การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การทำรายงาน การนำเสนองาน และการนำเสนอวิสัยทัศน์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมของนิสิต เพื่อนนิสิต และอาจารย์ผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำเครื่องมือหรือแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล เช่น การใช้ Rubrics Score การรับฟังความคิดเห็น และการใช้ Applications หรือ Platform online มาประยุกต์ใช้ ด้านทักษะ (Skills) มีแนวทางพัฒนาผู้เรียน ตามกลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การใช้กรณีศึกษา (Case Study) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา การกำหนดสถานการณ์หรือสภาพปัญหาให้นิสิตได้ฝึกทักษะแก้ไขปัญหา หรือทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า มีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ อยู่ในลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะ ด้านลักษณะบุคคล และด้านจริยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งสองหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความรู้เป็นสารสนเทศที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย ข้อเท็จจริง แนวคิด หลักการหรือทฤษฎี รวมถึงรูปแบบ กรอบความคิด หรือข้อมูลอื่นๆ ที่มีความจำเป็น ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา รวมไปถึงการพัฒนาตนเองให้มีทักษะ คุณลักษณะ และจริยธรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารการศึกษา รวมถึงสอดคล้องกับการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้จัดทำประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับปริญญาโท จะต้องให้ความสำคัญกับความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อการค้นพบและสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ และระดับปริญญาเอก จะต้องให้ความสำคัญกับความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อ

ยอดความรู้ เชื่อมโยงความรู้ และการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาแบบองค์รวม ซึ่งเป็นที่ยอมรับ และอ้างอิงได้ และหรือปรับใช้ในบริบทอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ เพิ่มเขตรกรรม (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ สามารถพยากรณ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยมีพันธกิจหลักในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ พัฒนาแผนงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ร่วมมือกับ ชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ และแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ทำให้ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับวิภาลัย วงษา (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เสนอแนะไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ และด้าน การเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2.1 ด้านความรู้ (Knowledge) ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ตามวิธีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน Research-based Learning (RBL) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (PBL) การนำกรณีศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือจากบุคคลต้นแบบ (Role Model) การพัฒนาองค์ความรู้ผ่านผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมาร่วมแชร์ประสบการณ์ การสะท้อนความคิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทาง Active Learning การจัดสัมมนาโดยวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาหรือการวิจัย แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาผู้เรียน

ด้านความรู้จำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์ตรงจากบุคคลและพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของอติพร เกิดเรือง, ไชยวัฒน์ ค้ำชู และชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดำเนินการศึกษาโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้จากยุคเดิมสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ต้องจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้นการส่งเสริมการเรียนในรู้ศตวรรษที่ 21 ต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ แบ่งปันความรู้และเนื้อหาผ่านเครือข่ายออนไลน์ เน้นการสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ เน้นการใช้เครือข่ายออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ เนื้อหาการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ และส่งเสริมความรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น โดยมีการวัดประเมินผล ประกอบด้วย การสะท้อนผลกลับจากการเรียนหรือการฝึกประสบการณ์ การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การทำรายงาน การนำเสนองาน และการนำเสนอวิสัยทัศน์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมของนิสิต เพื่อนนิสิต และอาจารย์ผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำเครื่องมือหรือแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการวัดประเมินผล เช่น การใช้ Rubrics Score การรับฟังความคิดเห็น และการใช้ Applications หรือ Platform online มาประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุวัฒน์ เบญจพลพิทักษ์ (2566) ได้เสนอแนะแนวทางการวัดผลแบบ outcome-based Assessment ที่มีหลักการแตกต่างจากวิธีการวัดผลทั่วไปที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยมีหลักการสำคัญของ outcome-based assessment คือ การมุ่งเน้นประเมินผลลัพธ์ (outputs) หรือ ผลผลิตสุดท้าย (end products) ของผู้เรียน เป็นการวัดประเมินผลมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้และสามารถแสดง (performance) ให้เห็นถึงภูมิความรู้ทักษะและเจตคติ ที่ผู้เรียนต้องทำได้ตามบริบทเงื่อนไขที่พึงประสงค์เมื่อผู้เรียนเรียนจบรายวิชา ซึ่งเป็น outcomes ที่ได้แจ้งให้ทราบและเข้าใจก่อนเรียนในรายวิชาว่าเมื่อจบแล้วจะวัดผลด้วยการประเมินอะไร ประเมินอย่างไร และเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าผู้เรียนจะบรรลุ outcomes ต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบ outcome-based assessment ต้องวัดและประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมทักษะและความรู้ที่จำเป็น มุ่งเน้นให้อาจารย์จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้เกิดกับนักศึกษา

2.2 ด้านทักษะ (Skills) มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ตามวิธีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การใช้กรณีศึกษา (Case Study) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำเสนอผลการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา การกำหนดสถานการณ์หรือสภาพปัญหาให้นิสิตได้ฝึกทักษะแก้ไขปัญหา หรือทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดอบรมโดยวิทยากรเฉพาะด้าน การฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผ่านกระบวนการวิจัย และการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีการวัดประเมินผล ประกอบด้วย การทดสอบทักษะการปฏิบัติจากการปฏิบัติงานจริง การประเมินผลงานหรือชิ้นงานจากการทำงานกลุ่ม หรืองานรายบุคคล การประเมินการฝึกทักษะจากการปฏิบัติจริง และประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการบริหารการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงเพื่อให้มีประสบการณ์โดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และอัฐฉญา แพทย์ศาสตร์ (2561) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนานักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้เกิดการพัฒนาด้านการสื่อสารและการร่วมมือกัน ด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยี เน้นการพัฒนาด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม การพัฒนาด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การพัฒนาด้านชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยจัดในกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 ด้านจริยธรรม (Ethics) มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ตามวิธีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การให้แนวทางการพัฒนาจริยธรรมด้วยตนเอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์ และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (Role Model) เป็นต้น การศึกษาจากกรณีศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการวัดประเมินผล ประกอบด้วย การทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การสัมภาษณ์ การติดตามและสังเกตพฤติกรรม การศึกษาและสังเกตสถานการณ์จริง และจัดทำรายงาน แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากบุคคลอื่น และเรียนรู้จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาตนเองในด้านจริยธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย ขุมเหล็ก, พระมหาวิเศษ ปญฺาวชิโร กมล บุตรชารี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คือ การกำหนดนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาเขตให้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา จัดอบรมสัมมนา และกิจกรรมเสริม

หลักสูตรในการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา ให้นักศึกษาได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนาด้านจิตใจ

2.4 ด้านลักษณะบุคคล (Character) มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ตามวิธีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการพัฒนาคุณลักษณะส่วนบุคคล การเรียนรู้จากสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกการควบคุมอารมณ์ การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (Role Model) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางสังคม ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การกำหนดสถานการณ์และปัญหาให้นิสิตได้ฝึกแก้ปัญหาเพื่อแสดงความสามารถ ทัศนคติและวิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล โดยมีการวัดประเมินผล ประกอบด้วย การติดตามและสังเกตพฤติกรรม การประเมินด้วยตนเอง จากเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน โดยพิจารณาจากผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมหรือโครงการ การศึกษาและสังเกตสถานการณ์จริง และจัดทำรายงาน และการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะบุคคลของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันดังนั้น การเรียนรู้จากบุคคล ชุมชน และสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาได้ รวมถึงการได้รับผลการสะท้อนกลับจากบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคคล จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีดี ทุมเมฆ และสุมิตรชา ซาเสน (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตโดยใช้กิจกรรมแบบบูรณาการ คือ 1) กิจกรรมรู้จักตัวเอง/วิเคราะห์ตนเอง/เข้าใจตนเองเพื่อเข้าใจความเป็นตัวเอง และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตนเองให้ดียิ่งขึ้น 2) กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของตนเอง ให้นักศึกษามีความพฤติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สำรวมกาย วาจา ใจ 3) กิจกรรมปรับบุคลิกภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของตนเอง ทำให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจและมีบุคลิกภาพที่ดี 4) กิจกรรมต้นแบบของคนประสบความสำเร็จ ให้นักศึกษาได้ศึกษาและเรียนรู้จากคนที่เป็นต้นแบบในด้านการประสบความสำเร็จในชีวิตและสร้างแรงบันดาลใจ 5) กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้นักศึกษาได้ศึกษาวิธีการและกระบวนการต่าง ๆ และ 6) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถตามความถนัด พัฒนาศักยภาพและความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character) และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์การเรียนการสอนและการวัดประเมินผล โดยสามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) และการกำหนดกลยุทธ์การสอนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้านรวมถึงการกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการวัดประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

เอกสารอ้างอิง

บัณฑิต ทิพากร. (2560). My 2 Satangs: การศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education). สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2566, จาก https://www.c4ed.kmutt.ac.th/copy-of-my2satangstqf.

ปรีดี ทุมเมฆ และสุมิตรชา ซาเสน (2564) *ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 6ฉบับที่ 1(มกราคม-เมษายน2564) หน้า 148-158

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และอัฐฉญา แพทย์ศาสตร์ (2561*) แนวทางการพัฒนานักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในยุคไทยแลนด์ 4.0* ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (2020): ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2563 https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-aru/article/view/235155/165018

วิภาลัย วงษา ธวัชชัย ไพใหล และรัชฎาพร งอยภูธร (2563) *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีที่ 9 ฉบับที่ 33 (2566):* วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร pp.133-142 สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2566, จาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/265700/178865

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ เบญจพลพิทักษ์ (2566) แนวทางการวัดผลแบบ outcome-based Assessment สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2566, จาก chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://quality.sc.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2016/03/Outcome-Based_Assessment_by_Suwat_2017.pdf

สมชาย เทพแสง, กัญมณีญา นฤโฆษกิตติกีรติและอัจฉริยา เทพแสง, 2566) *การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE): กุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นหลัก* วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา สืบค้นเมื่อวัน 13 มิถุนายน 2566, จาก https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/8383-2562

อติพร เกิดเรือง, ไชยวัฒน์ ค้ำชู และชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล (2564) *แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย.* วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (2021): วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ (มกราคม-เมษายน 2564) สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2566, จาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/265700/178865

อาทิตย์ เพิ่มเขตกรรม. (2565). *มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2566, จาก https://etheses.rbru.ac.th/showthesis.php?theid=470&group=20

อุทัย ขุมเหล็ก, พระมหาวิเศษ ปญฺาวชิโร กมล บุตรชารี (2563) *การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 (2020): มกราคม-มิถุนายน วารสารปัญญา หน้า 69-81 2020 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/235292/165060